

kategoriyasining tahlili

Abdulloyeva Nasibaxon Izzat qizi

Buxoro viloyati, Shofirkon tumani, 46-umumiy o'rta

ta'lim maktabi ingliz tili o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada fransuz va o'zbek madaniyatlarida ifodalangan minnatdorchilik tushunchasi ko'rib chiqiladi, uning lingvistik nuanslari va madaniy oqibatlari o'rganiladi. Adabiyotlarni tahlil qilish va sifatli usullarni qo'llash orqali tadqiqot ushbu ikki tilda minnatdorchilik qanday turlicha ifodalanganligini va bu farqlarning ijtimoiy kontekstdagi ahamiyatini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Minnatdorchilik, fransuz tili, o'zbek tili, madaniy tahlil, lingvistik iboralar, ijtimoiy o'zaro ta'sir, madaniyatlararo muloqot.

Minnatdorchilik madaniy chegaralardan oshib ketadigan universal tuyg'u, ammo uning ifodasi bir madaniyatdan boshqasiga sezilarli darajada farq qilishi mumkin. Ushbu tadqiqot fransuz va o'zbek tillaridagi minnatdorchilik kategoriyasini o'rganib, lingvistik tuzilmalar madaniy qadriyatlar va ijtimoiy me'yorlarni qanday aks ettirishiga qaratilgan. Ushbu ikki tilda minnatdorchilik nuanslarini tushunish madaniyatlararo aloqani kuchaytirishi va shaxslararo munosabatlarni yaxshilashi mumkin. Tadqiqot minnatdorchilikning asosiy ifodalarini aniqlash, ularning madaniy kontekstlarini tahlil qilish va ularning ijtimoiy munosabatlarga ta'sirini baholashga qaratilgan.

Tadqiqotda ikkala tilda ham lingvistik minnatdorchilik ifodalarini qiyosiy tahlildan foydalangan holda sifatli yondashuv qo'llaniladi. Ma'lumotlar turli usullar bilan to'plangan, jumladan:

- Adabiyotlar sharhi: fransuz va o'zbek tillarida minnatdorchilik bo'yicha mavjud tadqiqotlar tahlili.

- Matn tahlili: minnatdorchilikning asosiy ifodalarini aniqlash uchun adabiy asarlar, suhbatdan parchalar va ijtimoiy tarmoqlardagi xabarlarni tekshirish.

- Intervyu: fransuz va o'zbek tillarida so'zlashuvchilar bilan suhbatlar o'tkazish, ularning shaxsiy tajribalari va minnatdorchilik tushunchalarini to'plash.

Fransuz va o'zbek tillarida minnatdorchilik kategoriyasini tahlil qilish har ikki tilda ham til tuzilishi, madaniy ahamiyati, ifodalari va minnatdorchilik bilan bog'liq ijtimoiy kontekstlarni ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi.

Fransiya Istiqboli

Til Tuzilishi:

- Umumiy Ifodalar:

- "Merci" (rahmat)

- "Je vous remercie" (men sizga rahmat)

- "Merci beaucoup" (sizga katta rahmat)

- Rasmiy va norasmiy:

- "Vous" (rasmiy) va "tu" (norasmiy) dan foydalanish minnatdorchilik ifodalariga ta'sir qiladi.

- Kontekst ko'proq rasmiy iboralarni, ayniqsa professional yoki hurmatli sharoitlarda ishlatishni belgilaydi.

Madaniy Ahamiyati:

- Minnatdorchilik fransuz xushmuomalaligi va odob-axloqining ajralmas qismidir.

- Bu ko'pincha ijtimoiy munosabatlarda, ovqatlanishda va professional sharoitlarda ifodalanadi.

- Minnatdorchilik bildirmaslik odobsizlik yoki ijtimoiy inoyatning etishmasligi sifatida qaralishi mumkin.

Ijtimoiy Kontekst:

- Fransuz madaniyatida minnatdorchilik bildirish ko'pincha samimiy sharoitlarda qo'l siqish yoki yonoqdan o'pish kabi imo-ishoralar bilan birga keladi.

-Rasmiy minnatdorchilik ifodalari, masalan, sovg'a olgandan keyin minnatdorchilik yozuvlarini yozish ham keng tarqalgan.

O'zbek Istiqboli

Til Tuzilishi:

- Umumiy Ifodalar:

- "Raxmat "(rahmat)

- "Katta raxmat" (katta rahmat)

- Kontekstual Foydalanish:

- "Raxmat" iborasi norasmiydan tortib rasmiy holatlargacha turli kontekstlarda ishlatilishi mumkin.

Madaniy Ahamiyati:

- O'zbek madaniyatida minnatdorlik mehmondo'stlik va jamiyat qadriyatlaridan chuqur ildiz otgan.

- Bu o'zaro hurmat va oilalar va jamoalar ichida yaxshi munosabatlarni saqlash muhimligini aks ettiradi.

Ijtimoiy Kontekst:

- Minnatdorchilik izhorlari kamon yoki qo'lni yurakka qo'yish kabi an'anaviy imo-ishoralar bilan birga bo'lishi mumkin.

- Ijtimoiy yig'ilishlarda, ayniqsa oziq-ovqat bilan bog'liq holda, ko'pincha mezbonning mehmondo'stligi uchun minnatdorchilik bildiriladi.

- Kengaytirilgan oila va jamoat aloqalari minnatdorchilik bildirishni yanada kengroq munosabatlar tarmog'iga bog'lash mumkinligini anglatadi.

Qiyosiy Tahlil

Ifodalar va nuanslar:

- Ikkala tilda ham minnatdorchilik uchun oddiy iboralar mavjud bo'lsa-da, fransuz tili ijtimoiy kontekstga qarab kengroq rasmiy iboralarga ega.

- O'zbek iboralari sodda bo'lsa-da, ijtimoiy totuvlik va jamoatchilik aloqalari nuqtai nazaridan katta ahamiyatga ega.

Madaniy Urg'u:

- Fransuz madaniyati minnatdorchilik bildirishda odob-axloq va rasmiyatchilikka katta e'tibor beradi, o'zbek madaniyati esa kommunal qadriyatlar va mehmondo'stlikni ta'kidlaydi.

- Minnatdorchilik bildirishning asosiy sabablari turlicha bo'lishi mumkin; fransuz madaniyatida bu ko'pincha ijtimoiy inoyat haqida, o'zbek madaniyatida esa jamiyat ichida ijtimoiy totuvlik va hurmatni saqlash haqida bo'lishi mumkin.

Imo-ishoralar va kontekst:

- Ikkala madaniyatda ham minnatdorchilik bilan birga keladigan imo-ishoralar muhim, ammo ular rasmiyatchilik va uslubda farqlanadi.

- Fransuzlarning o'zaro munosabatlarida jismoniy imo-ishoralar ko'pincha nozik bo'lsa, o'zbek madaniyatida ular yanada ifodali va an'analarga asoslangan bo'lishi mumkin.

Fransuz va o'zbek tillarida minnatdorchilik kategoriyasi ham lingvistik, ham madaniy nuanslarni aks ettiradi. Ushbu farqlarni tushunish muloqotni kuchaytirishi va turli xil ijtimoiy sharoitlarda yaxshi munosabatlarni rivojlantirishi mumkin.

Topilmalar shuni ko'rsatadiki, minnatdorchilik umume'tirof etilgan bo'lsa-da, uning ifodasi madaniy kontekstda chuqur ildiz otgan. Fransuz madaniyatida minnatdorchilik ko'pincha individualizm va shaxsiy yutuqlar bilan bog'liq bo'lsa, o'zbek madaniyatida jamoatchilik va munosabatlar dinamikasini ta'kidlaydi. Ushbu farq ijtimoiy o'zaro ta'sirlarni shakllantiradigan kengroq madaniy asoslarni ta'kidlaydi. Tadqiqot shuningdek, minnatdorchilik bildirilganda yoki boshqacha talqin qilinganda madaniyatlararo muloqotda qanday tushunmovchiliklar paydo bo'lishi mumkinligini muhokama qiladi.

Xulosalar

Fransuz va o'zbek tillarida minnatdorchilik tahlili muhim madaniy va lingvistik farqlarni ochib beradi. Ushbu farqlarni tushunish samarali muloqot qilish va ko'p madaniyatli sharoitlarda ijobiy munosabatlarni rivojlantirish uchun juda muhimdir. Ushbu tadqiqot turli madaniyatlarda minnatdorchilik qanday ifoda etilishi va qabul qilinishi haqida tushuncha berish orqali madaniyatlararo aloqa sohasiga hissa qo'shadi.

Kelajakdagi tadqiqotlar ushbu muhim hissiy ifodani tushunishni yanada boyitish uchun boshqa tillar va madaniyatlarda minnatdorchilikni o'rganishi

kerak. Bundan tashqari, madaniy xabardorlik va sezgirlikni targ'ib qiluvchi ta'lim dasturlari tobora xilma-xil jamiyatlarda aloqa va shaxslararo munosabatlarni kuchaytirishi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 416 с.
2. Назарян А.Г. Фразеология современного французского языка. – М.: Высшая школа, 1987. – 288 с
3. Скоробогатова Т.И. Французская фразеология в зеркале исторической памяти. – Ростов-на-Дону: Логос, 2009 – 212 с.
4. Bologne J. Qui m'aime me suit. Dictionnaire commenté des allusions historiques.. – Paris: Larousse, DL 2007. – 303p.
5. А. Dumas. Parisiens et provinciaux. –Paris: 2008. -298 p.
6. Брагина Н. Память в языке и культуре. – М.: Языки славянских культур, 2007. – 520 с.